

Sygn. akt I CSK 674/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa D. W.

przeciwko K. S.

o zachowek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 maja 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada naturze skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności

o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód D. W. powołał się na istotne zagadnienie prawne dotyczące tego, czy „(...) „stan przebaczenia” winien istnieć na datę otwarcia spadku, czy na tę chwilę aktualna powinna być wola spadkodawcy zniweczenia skutków wydziedziczenia oraz czy przebaczenie dokonane przez spadkodawcę niweczy z tą chwilą wydziedziczenie (...)”. Wskazał także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

Przyczyna kasacyjna w postaci istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Z motywów wniosku nie wynikało, aby przedstawiony w nim problem implikował w rzeczywistości poważne wątpliwości prawne, uzasadniające twierdzoną przyczynę kasacyjną. Charakter prawny przebaczenia, jako przeszkody do skutecznego wydziedziczenia, został szeroko podjęty w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2018 r., III CZP 37/18, OSNC 2019, nr 7-8, poz. 75. Sąd Najwyższy przyjął m.in., że przebaczenie, jako wyrażona na zewnątrz intencja spadkodawcy, by nie wywodzić i nie żywić już więcej z określonego zachowania uprawnionego do zachowku doznanej przykrości, nie jest oświadczeniem woli. Jego natura nie uzasadnia różnicowania skutków

przebaczenia w zależności od tego, czy nastąpiło przed, czy po wydziedziczeniu. Zmiany, jakie zachodzą w życiu spadkodawcy między chwilą sporządzenia testamentu a momentem otwarcia spadku, mogą być bowiem tak istotne, że w chwili śmierci zawarta w testamencie treść ostatniej woli nie odzwierciedla już jego rzeczywistej woli w kwestii wydziedziczenia.

Sposób prawidłowej aplikacji tych reguł w konkretnej sprawie nie stanowi zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., lecz jest pytaniem o prawidłowość rozpoznania sprawy, w której wydano zaskarżony wyrok. *In casu* sedno sporu stanowiła nie tyle ocena, czy „stan przebaczenia” powinien istnieć aż do śmierci spadkodawcy, lecz to, czy do przebaczenia w ogóle doszło. Sąd Apelacyjny uznał w tym zakresie, że epizodyczna poprawa relacji z ojcem w miesiącach czerwiec - wrzesień 2018 r. nie pozwalała na stwierdzenie, że rzeczywiście doszło do przebaczenia w rozumieniu art. 1010 k.c. Oceniał, że skarżący pozostawał w złej wierze, o czym świadczyła ujawniona w sprawie chronologia zdarzeń, zapoczątkowana dokonaną przez E. W. darowizną, która spowodowała zmianę postawy powoda oraz fakt nagrywania rozmów z ojcem. Wskazał ponadto na złożone przez E. W. w październiku 2018 r. zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa na jego szkodę przez powoda.

Mimo że wyrażony przez Sąd Apelacyjny pogląd co do konieczności istnienia „stanu przebaczenia” na datę otwarcia spadku może budzić wątpliwości, dokonanej przez ten Sąd oceny, z uwzględnieniem całokształtu dokonanych w sprawie ustaleń, nie można uznać za nieprawidłową w stopniu oczywistym i widocznym już na pierwszy rzut oka, czego wymaga przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W zakresie, w jakim we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołano się na brak przesłanek wydziedziczenia skarżącego, należało natomiast zauważyć, że w podstawach skargi kasacyjnej nie wskazano art. 1008 i 1009 k.c., regulujących podstawy wydziedziczenia. Stanowisko Sądu Apelacyjnego co do tego aspektu sprawy pozostawało zatem poza granicami kontroli kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.c.). Należało tym samym uznać, że skarżący nie wykazał twierdzonych przyczyn kasacyjnych.

Marginesowo trzeba dostrzec, że uzasadnieniu skargi kasacyjnej skarżący w szerokim zakresie – powielając wywody apelacji – kwestionował ustalenia składające się na podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku. W postępowaniu kasacyjnym polemika taka jest niedopuszczalna, co wprost wynika z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. Niedopuszczalność sformułowanego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. ma wyraz w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl. i powołane tam dalsze orzecznictwo).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

a.s.